

ספר

דבר חברון

השקפה וענייני אמונה

חיברתיו וערכתו בחסד הי עלי
הצב"י משרת עם קדושים

דוב ליאור

מרא דאתרא עיר האבות
קרית ארבע חברון תובכ"א

תוכן העניינים

13.....	פתח דבר
14.....	הקדמה
16.....	פרק ראשון: תורה והוראה
16.....	קובץ דרשות על מועדי השנה בעניין ערך לימוד התורה
16.....	שממה רוחנית לאחר מותם של תלמידי ר' עקיבא: דרשה לימי ספירת העומר
17.....	מעלתה של תורה: דרשה לחג השבועות
18.....	המאבק מול תרבות יון: דרשה לחנוכה
19.....	גבורה מתוך אמינותה של תורה - דרשה לחנוכה ולפורים
25.....	יסוד הקיום של עם ישראל הוא לימוד התורה - דרשה לחנוכה
28.....	גדולה תורה שמביאה לידי מעשה - דרשה לפרשת משפטים
30.....	לימוד התורה ואמונה בה'
33.....	דמותו של הרב בישראל
36.....	מי ראוי לפסוק הלכה לכלל הציבור
41.....	נקיטת עמדה בניגוד לתלמיד חכם
41.....	דעת תורה בהנהגת המדינה
43.....	פרק שני: לימוד תורה
43.....	בין תורת ארץ ישראל לתורת חוץ לארץ
44.....	כיצד גדלים בתורה
44.....	מתי צריך להתחיל ללמוד הלכה
45.....	מתי צריך להתחיל ללמוד את פנימיות התורה
45.....	לימוד סדר קודשים בימינו
46.....	האם מי שתורתו אמנותו פטור מצבא
47.....	האם מסלול ההסדר הוא לכתחילה
48.....	השירות בצבא שאינו נוהג על פי תורתנו
48.....	האם להמשיך בישיבה או להתקדם בצבא
50.....	ביטול תורה כדי לעבוד לבחירות לכנסת
54.....	פרק שלישי: לימוד תורה לנשים
54.....	לימוד תורה לנשים

55	לימוד תורה לנשים - האסור והמותר
56	לימוד עצמי לנשים
57	לימוד קבלה לנשים
58	השווה והשוונה בין גברים לנשים
60	תחומי הלימוד הראויים לנשים
63	פרק רביעי: הינוך
63	לימוד ילדים ונערים דברים שבצניעות
64	ירידה רוחנית אצל בני נוער
67	כיצד דואגים להצלחה בחינוך
68	הגדרת "פורשים מדרכי ציבור" בימינו
68	אמונה ותורת האבולוציה
71	פרק חמישי: מצוות ישוב ארץ ישראל
71	האם מצוות ישוב הארץ היא מצווה מהתורה, פרטית או כללית
74	מצוות ישוב ארץ ישראל וכיבושה לפי הרמב"ן
76	מצוות החקלאות והבניין בארץ ישראל
77	איכות הסביבה בארץ ישראל
79	בניין ארץ ישראל מול בניין הבית הפרטי: "הכל מעלין לארץ ישראל"
81	לכבודה של חברון ולכבודה של ארצנו הקדושה
82	חטא המרגלים
84	חטא המרגלים כלפי ארץ ישראל והלימוד מכך לדורנו
85	בנות צלפחד ותיקון חטא המרגלים
86	אחדות העם והיחס לחולשותיו
87	ערך ההסברה - "פנים אל פנים"
88	השבועה "שלא לעלות בחומה"
89	דחיית מצוות ישוב הארץ משום פיקוח נפש (למען "שלום")
91	האיסור להסגיר לגויים חלק מארץ ישראל
97	מעמדם של הערבים במדינת ישראל
98	הפיתרון לבעיה הערבית בארץ ישראל
99	סירוב פקודה להחריב ישוב בארץ ישראל
99	האם מותרת מצוות ישוב הארץ ביש"ע תוך לקיחת סיכון
101	איסור היציאה לחוץ לארץ
104	ארץ הלבנון כחלק מארץ ישראל
106	פרק שישי: מצוות התלויות בארץ
106	ט"ו בשבט - התחדשות
109	מהותה של מצוות השמיטה

110.....	היתר המכירה בזמננו.....
117.....	קדושת שביעית בפירות נכרים בארץ ישראל.....
120.....	קניית פירות וירקות בשנת השמיטה.....
122.....	פרק שביעי: עיר הקודש והמקדש.....
122.....	משמעות השם "ירושלים".....
124.....	מאורעות חודש אייר.....
133.....	עלייה להר הבית בזמננו.....
146.....	חשיבות העלייה להר הבית.....
147.....	המנהג לסובב את מקום המקדש.....
150.....	פרק שמיני: המלחמה.....
150.....	העמידה בגבורה ללא פחד בהתיישבות בכל חלקי ארצנו.....
152.....	ממלחמת ששת הימים ועד עתה.....
153.....	מלחמת 'שלום הגליל'.....
159.....	מדוע באה עלינו מלחמת לבנון השנייה.....
160.....	המלחמה בעזה ("עופרת יצוקה").....
165.....	השריפה בכרמל.....
168.....	שאלות ותשובות בעניין מלחמתנו על ארץ ישראל.....
171.....	פרק תשיעי: מוסר מלחמה.....
171.....	פגיעה באוכלוסיה אזרחית במלחמה על ארץ ישראל.....
173.....	המוסר הנכון בשעת מלחמה.....
174.....	דעת התורה בנושא "מוסר מלחמה".....
178.....	רחמנות במלחמה.....
179.....	מוסר אנושי או מוסר אלוקי.....
187.....	בעקבות מלחמת לבנון הראשונה - טבח סברה ושתילה.....
192.....	פרק עשירי: יום העצמאות.....
192.....	קביעת יום הודיה בזמן הזה.....
206.....	פרק אחד-עשר: הגאולה.....
206.....	האמונה בגאולה היא מעיקרי האמונה.....
208.....	החובה להתבונן בחסדי ה': "מי חכם וישמור אלה ויתבוננו חסדי ה'".....
214.....	הקמת המדינה ע"י אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות.....
220.....	היחס הראוי לקשיים בגאולה.....
223.....	ההסתכלות החסרה של חלק מגדולי התורה.....
224.....	הגירוש מגוש קטיף.....

234	שאלות ותשובות בעקבות הגירוש מגוש קטיף.....
239	איגרת בעקבות הגירוש מגוש קטיף.....
240	"לא נשכח ולא נסלח" - היחס למגרשים.....
241	האם צריך לתת כבוד לשלטון של רשע.....
243	היחס למדינת ישראל לאחר גירוש היהודים מגוש קטיף.....
244	השינוי בתפילה לשלום המדינה.....
245	החובה להודות לה' על מדינת ישראל.....
246	הדרך המתאימה לחגוג את יום העצמאות.....
247	קידוש השם בהקמת מדינת ישראל.....
248	גיוס לצה"ל.....
249	יחס ההלכה לחוקי המדינה.....
254	פרק שנים-עשר: אמנות והסכמים.....
254	הסכם השלום עם מצרים.....
261	הסכם להעתקת היישוב מגרון.....
261	מכתב בענין ההסכם להעתקת היישוב מגרון.....
263	סירוב פקודה.....
263	הסכמים עם הציבור החילוני.....
265	ברית הזוגיות - חוות דעת הלכתית.....
266	הסכם המאחזים.....
268	פרק שלושה-עשר: עם ישראל.....
268	אהבת כל אחד מישראל.....
268	היחס לרשעים.....
271	היחס הנכון כלפי יהודי שהזיק.....
272	בחירת ישראל לעומת גזענות.....
275	קבלת תמיכה מארגון נוצרי.....
276	הנהגת מלכות ישראל.....
277	ישראל ואומות העולם.....
278	הסיבות לייסורים על עם ישראל ועל היחיד.....
280	עם ישראל ערבים זה לזה.....
281	מעמדם ההלכתי של העולים מאתיופיה.....
282	חובת העדפת עובד יהודי והעדפת קנייה מיהודי.....
284	פרק ארבעה-עשר: הספדים.....
284	קוים לדמותו של מו"ר הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל.....
289	לזכרו של מו"ר הרב צבי יהודה קוק - "הנהגה של קדושה".....
294	לאורו - הספד לרב אברהם שפירא זצ"ל.....

295	מנהיג לדור: הרב אברהם שפירא זצ"ל
297	הספד לרב מרדכי אליהו זצ"ל
299	מנהיג של דור לדורות - הספד לרב מרדכי אליהו זצ"ל
300	אבל כלל ישראלי - במלאת שבעה לרצח בחורי הישיבה בבית הדסה
307	אזכרה (יום השלושים) לרב משה דב קספר, ידיד הישיבה
310	דברי הספד לקדוש ארז שמואל הי"ד
311	במלאת שלושים להירצחו של דב דריבן הי"ד
312	דברים שנאמרו באזכרת השלושים לרב שי אהרן צוף (פופוביץ) זצ"ל
322	לעילוי נשמת הקדושים מישיבת מרכז הרב
329	פרק חמישה-עשר: מכתבי חיזוק
329	בעקבות המשט לעזה
330	וחי אחיך עמך
331	"עלה נעלה... כי יכול נוכל לה"
332	עמידה איתנה
332	קריאה לחיזוק הנוכחות ב"בית השלום"
333	איגרת חיזוק לאחר הגירוש
336	תמצית וסיכום פרקי הספר

פרק שלושה-עשר: עם ישראל

אהבת כל אחד מישראל¹

"אהבת ישראל" הוא גם מושג אמוני וגם מושג הלכתי במצוות התורה "ואהבת לרעך כמוך".

ההגדרה ההלכתית של מצווה זו היא כמו שהלל אמר בצורה שלילית: "דעלך סני לחברך לא תעביד"². רואים זאת במה שאומרת הגמרא³ על שניים שהיו הולכים במדבר, ולאחד יש מים שיספיקו רק לאחד מהם - הוא אינו מצווה לתת אותם לחברו, מפני ש"חייך קודמים לחיי חברך". כמו כן, ה"יד רמה"⁴ אומר שהאיסור על אדם להזיק לחברו מקורו במצוות עשה של "ואהבת לרעך כמוך". נמצא שגם הוא מפרש ציווי זה בכיוון השלילה - מה שלא היית רוצה שיעשו לך אל תעשה לחברך. אך התורה לא ציוותה בכיוון החיובי לעזור לזולת כפי שהיה עוזר לעצמו, שהרי אי אפשר לדרוש מאדם לאהוב אדם אחר כפי שהוא אוהב את עצמו, שכן זה נגד הטבע. צריך רק להיזהר שלא לעשות לזולת מה שהוא עצמו אינו רוצה שיעשו לו.

היחס לרשעים

ה"חפץ חיים"⁵ אומר שמצוות "לא תלך רכיל בעמך" נאמרה רק לגבי מי שהוא עמיתך בתורה ומצוות, אבל מי שהוא פוקר, אין עליו מגבלה של "לא תלך רכיל בעמך", שהרי אינו "עושה מעשה עמך". למרות שהתורה דורשת רמה מוסרית

¹ כ"ה מרחשון תשס"ב.

² שבת לא ע"א.

³ בבא מציעא סב ע"א.

⁴ יד רמה, בבא בתרא, פ"ב, ס' קז.

⁵ חפץ חיים, כלל ד, הלכה ז; כלל ח, הלכה ה.

גבוהה, היא מתירה לפרסם דברים על מי שאינו שומר תורה ומצוות, כדי שהציבור לא ייגרר אחריו.

בגמרא מופיעים ביטויים שמתייחסים בחיוב באופן כללי גם לרשעים, כגון: "אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון"⁶. ה'חסד לאברהם'⁷ אומר שהדרים בארץ ישראל הם צדיקים שהרי אם לא כן, הארץ הייתה מקיאה אותם. מצד שני נאמר "משנאיך ה' אשנא"⁸, ודוד אומר על אחיתופל "ירדו שאול חיים"⁹. כיצד מתיישבים הדברים?

לפי החכמה הפנימית, אין רע מוחלט בעולם אלא בכל רע יש גרעין של טוב, ואין דבר שכולו שלילה. אבל מצד ההנהגה הגלויה, אנחנו צריכים להילחם כנגד הרשעה. התורה קובעת מהו טוב ומהו רע, ואם אדם חוטא, אנחנו צריכים להביע התנגדות לכך. מבחינה רעיונית עמוקה, איננו שוללים את עצם קיומו של הרשע, כי יש בו איזה טוב, אבל לא ייתכן שתהיה לזה השפעה על תגובתנו המעשית. הצד הסגולי הטוב שיש בו אינו צריך לחפות על התנגדותנו לצד הרע המופיע בו.

צריך לעשות הבחנה בין שנאת הרע לשנאת האדם העושה רע. הרב קוק כותב בשמונה קבצים¹⁰, שכהדרכה ציבורית איננו יכולים להתחשב בסגולה הפנימית של הרשעים, מפני שזה יפגום ביכולת שלנו להתנגד לרע. לאדם פשוט קשה להבחין בין הטוב שברשע לרע שהוא עושה, וצריך להיות אנשים גדולים מאוד כדי לעשות את ההבחנות האלה. לכן הציבור הרחב צריך להתנגד לרע ולא לחפות עליו.

הדברים שהרב כתב מגיעים מנקודה פנימית, שיש ברע משהו טוב. יש דעה שעשיו נשק ליעקב בכל לבו¹¹. כלומר גם בעשיו יש דברים גדולים, ולא הכול שלילה, אבל זאת לא סיבה לאהוב את כל הגויים. אנחנו צריכים לדעת להגדיר את

⁶ סנהדרין לז ע"א, מגילה ו'.

⁷ חסד לאברהם, מעיין ג, נהר יב.

⁸ תהלים קלט, כא.

⁹ תהלים נה, טז.

¹⁰ שמונה קבצים, קובץ ח, פסקה רכח.

¹¹ רש"י, בראשית לג, ד.